

ЗНАЙОМСТВО З ПІДРУЧНИКОМ

Завдання дослідницького характеру

Самостійний пошук та аналіз інформації

Встановлення взаємозв'язків та закономірностей у природі

Розв'язання проблем природничого змісту

Робота в групі або парі

Рубрика **«Україна й українці у світі»** – вашу увагу акцентовано на важливих фактах про нашу країну та досягненнях українців у різних сферах життя.

Рубрика **«Клуб мандрівників»**. Тут розміщено додатковий цікавий матеріал.

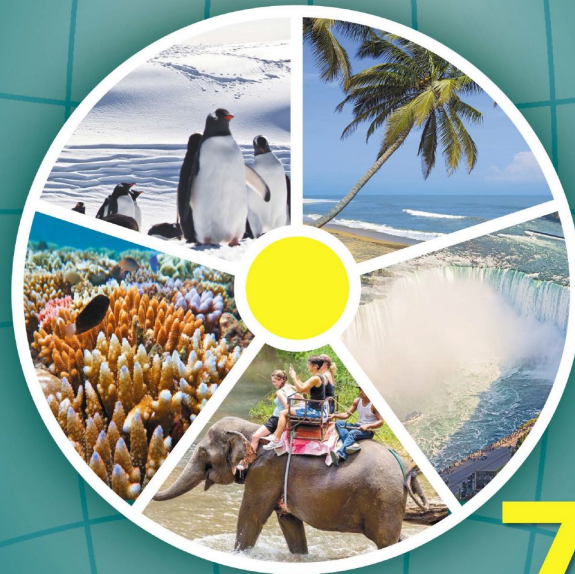
Рубрика **«Дивовижні факти»**. Тут розміщено додатковий цікавий матеріал.

Гене́за

Тетяна Гільберг
Андрій Довгань
Валерій Совенко

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА

ГЕОГРАФІЯ

7
КЛАС

Вступ

§ 1. Як влаштована наша планета Земля

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Що таке материки?
Це стирчать Земні боки!
У планети шість боків,
Шість боків-материків!
Ось Євразія велична.

Там Америка Північна
І Америка Південна.
Тут Австралія зелена.
Є ще Африка спекотна
Й Антарктида заходна.

Наталя Карпенко,
українська поетеса, педагог

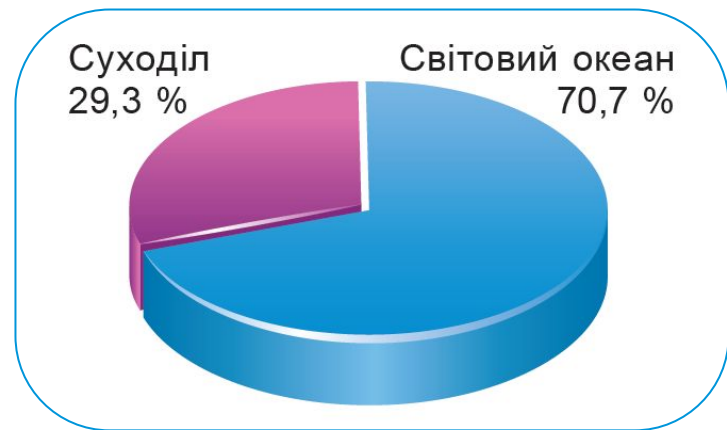
- Покажіть на карті материки, які згадуються у вірші *Н. Карпенко*.
- Скільки є материків? Який материк найбільший? А який найменший?
- Скільки на Землі океанів? Покажіть їх на карті.
- Які ви знаєте частини світу? У якій частині світу ви проживаєте?

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Що таке материк

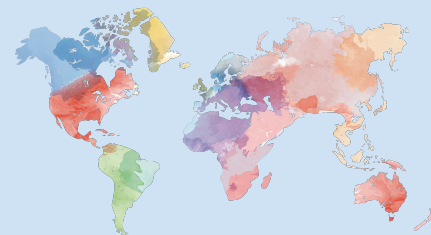
Площа поверхні земної кулі становить 510,2 млн км². Її складають материки й океани. Материки разом з островами утворюють суходіл, який займає 29,3 % поверхні Землі.

Співвідношення площ суходолу і Світового океану →

Дивовижні факти. Більша частина материків розташована в Північній півкулі, де вони займають понад 67 % площі поверхні всього суходолу і 39 % площі поверхні півкулі.

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Що таке материк

Материки – великі масиви земної кори, більша частина поверхні яких виступає над рівнем Світового океану у вигляді суходолу, а країни розташовані нижче рівня океану. Підставою для визначення суходолу як материка є наявність загальної потужності земної кори до 35-45 км і наявність так званого гранітного шару. Материки з усіх боків омиваються водою.

Користуючись різними джерелами інформації, з'ясуйте походження слова «материк».

Установіть за малюнком, який материк має найбільшу площу, а який – найменшу.

Розподіл площі суходолу за материками

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Що таке материк

Упізнайте материк за силуетом (виконайте [вправу](#) онлайн). Подумайте, чим різняться материки. Порівняйте Північну і Південну півкулі. З'ясуйте, які між ними відмінності.

Об'єднайте материки у групи за географічним положенням: південні, північні. Зобразіть схематично у зошиті.

Рекомендовані онлайн-ресурси:

[Віртуальний глобус](#)

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Чим континент відрізняється від материка

«Континент» і «материк» є близькими за своїм значенням термінами, але мають певні відмінності:

- ✓ *материк* – більша та масивніша ділянка суходолу, тоді як розміри *континенту* переважно менші (але у деяких випадках континент може бути і більшим за материк);
- ✓ *материк* завжди омивається океаном з усіх боків, якщо якась частина не омивається океаном, це *континент*;
- ✓ околиці *континенту* завжди розташовані нижче рівня океану, у *материка* такого не буває.

Порівняйте поняття «материк» і «континент». Що між ними спільного і чим вони відрізняються? Зобразіть схематично у зошиті.

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Чим континент відрізняється від материка

Словничок

Континент – це велика ділянка суходолу, яка може омиватися водою не з усіх боків (частіше омивається водою з двох або трьох боків).

Більшість учених виділяють шість континентів (Північна Америка, Південна Америка, Африка, Євразія, Австралія, Антарктида). Але існують теорії, в яких обґрунтовується інша їх кількість.

Ознайомтеся з [інформацією](#) про іншу кількість материків (підручник, С. 5).

На думку вчених, о. Нова Зеландія заслуговує право називатися континентом. Використовуючи [інформацією](#), наведіть докази того, що Нова Зеландія знаходиться на континенті Зеландія.

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Що таке частина світу

Словничок

Частини світу – історично сформовані регіони Землі, що включають материки або їхні великі частини разом із прилеглими островами. Це поняття історико-культурне.

Частин світу є шість.

Континент Євразія складається з двох частин світу – Європи й Азії, а частина світу Америка розташована на двох материках – Південна Америка й Північна Америка.

До того ж частини світу включають і приєднані до них острови, тому, хоч і не існує материка Океанія, відповідні острови входять до частини світу Австралія та Океанія.

Частини світу

Частини світу

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

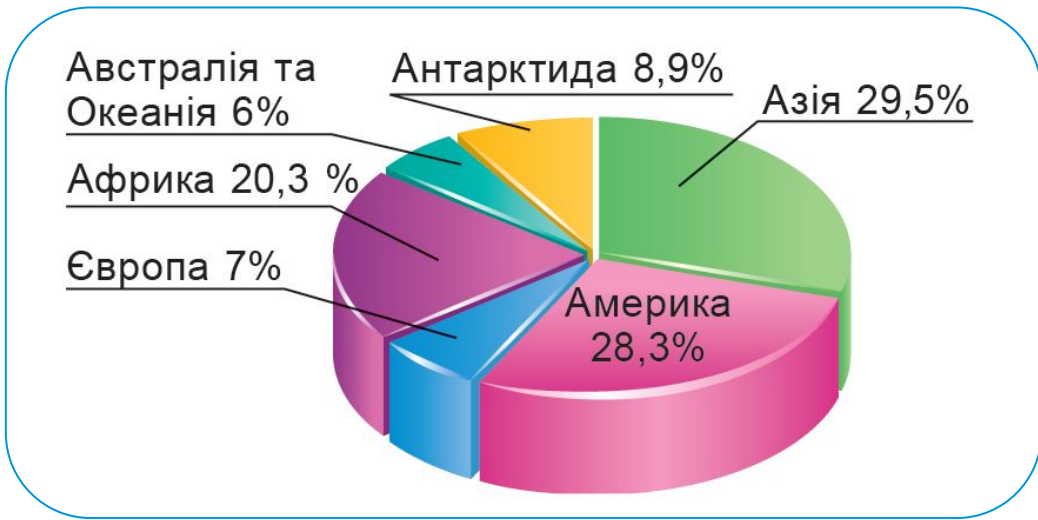

Що таке частина світу

Розгляньте малюнок.

Порівняйте частини світу за площею (виконайте [вправу](#) онлайн). Запишіть у зошит частини світу у порядку збільшення їхніх площ.

Співвідношення частин світу за їхньою площею (у %)

Україна й українці у світі.

На початку ХХ ст. найбільше українців переселилося до країн Північної та Південної Америки. Кількість українців та осіб українського походження у Сполучених Штатах Америки становить близько 1,2 млн.

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

З яких частин складається Світовий океан

Друга назва Землі – «блакитна планета» – з'явилася не випадково. Коли перші космонавти побачили планету з космосу, вона постала перед ними саме в такому кольорі.

Як ви гадаєте, чому планета здалася блакитною, а не зеленою?

Розгляньте відео американського астронавта Ренді Бресника.

*Чи видно обриси материків і океанів?
Поділіться своїми враженнями.*

Як Земля виглядає з космосу

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

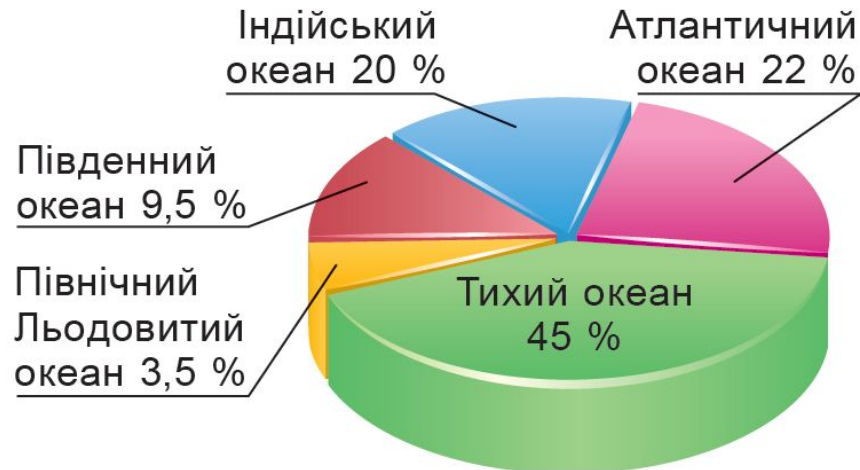
З яких частин складається Світовий океан

Світовий океан займає 361,1 млн км², що становить 70,7 % площі земної поверхні ([мал. «Співвідношення площ суходолу і Світового океану»](#)). Материки ділять його на п'ять океанів. Назвіть їх і покажіть на фізичній карті світу.

Словничок

Частини Світового океану, які розміщені між окремими материками, називають *океанами*.

Межі зіткнення поверхні океанів і морів з поверхнею суходолу називають *береговою лінією*.

Співвідношення площі частин Світового океану (у %)

Рекомендовані онлайн-ресурси:
[Віртуальний глобус](#)

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

З яких частин складається Світовий океан

Найглибшою ділянкою Світового океану є Маріанський жолоб (11 022 м) у Тихому океані.

Меншими частинами Світового океану є моря, затоки і протоки.

Океани мають великий вплив на формування природних умов материків і прилеглих до них островів.

*Наведіть приклад впливу океанів на природу материків.
Поясніть.*

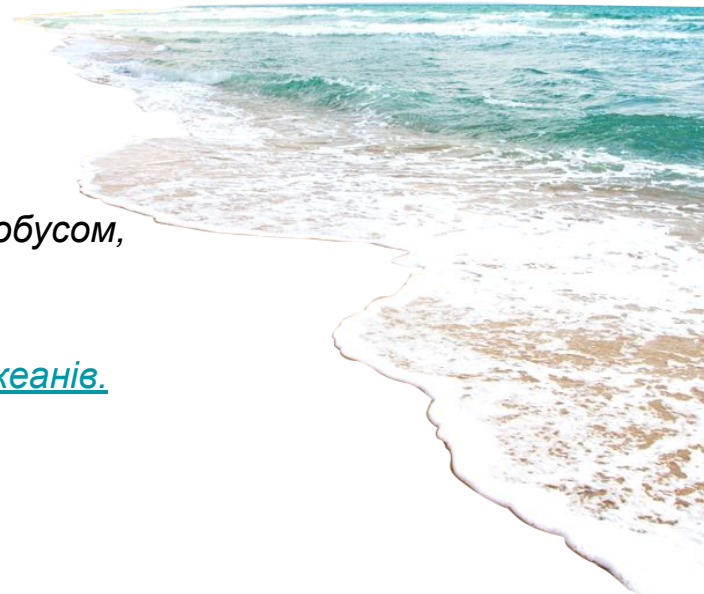
*Дослідіть, користуючись фізичною картою світу або глобусом,
яка паралель проходить тільки по океанах.*

*Подивіться відео [«Співвідношення на Землі суходолу та океанів.
Материка та частини світу»](#).*

Рекомендовані онлайн-ресурси:
[Віртуальний глобус](#)

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

ПРАКТИЧНА РОБОТА.

Порівняльна характеристика частин Світового океану

1. Користуючись різними джерелами інформації, складіть порівняльну характеристику частин Світового океану. Заповніть у зошиті [таблицю «Океани Землі»](#).

Назва океану	Площа, млн. км ²	Глибина		Які материки омиває
		середня	найбільша	

2. Знайдіть на фізичній карті світу в атласі материки, частини світу і визначте їхню берегову лінію.

3. Підпишіть на контурній карті світу найбільші півострови, острови, моря і затоки.

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Перевіряємо себе

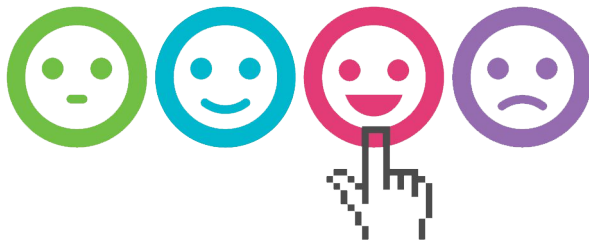
1. Назвіть материки й океани, які перетинає екватор.
2. Чим відрізняються материки від континентів?
3. Покажіть на фізичній карті світу материки, які розміщені тільки у Північній і тільки у Південній півкулях.

Оцініть свою роботу на уроці, давши відповідь на запитання:

Що було цікавим?

Що було складним?

Що засвоїли найкраще?

§ 1. ЯК ВЛАШТОВАНА НАША ПЛАНЕТА ЗЕМЛЯ

Клуб мандрівників

Визначте в кілометрах ширину Атлантичного океану по екватору.

Рекомендовані онлайн-ресурси:

[Віртуальний глобус](#)

[Карта Атлантичного океану](#)

